

การบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติก
และผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กรณีศึกษา ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย

ADMINISTERING ACTIVITIES TO DEVELOP BASIC SKILLS
FOR STUDENTS WITH AUTISM AND LEARNING DISABILITIES
A CASE STUDY OF THE THAI AUTISM VOCATIONAL CENTER

Received: July 29, 2021

Revised: August 19, 2021

Accepted: October 15, 2021

ภัคจิรา จันทยานนท์¹ และ กล้า ทองขาว²
Pakjira Janthayanond¹ and Kla Tongkow²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

^{1,2}Master of Education Program in Education Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok Thailand 10210

¹Corresponding Author, Email Address: pakjira.pjk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ภายในศูนย์อาชีพมูลนิธิออทิสติกไทย จัดทำ ศึกษาผลและศึกษาข้อเสนอเกี่ยวกับการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปสู่การปฏิบัติ วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน คือ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมและแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และพรรณนาข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานฯ ภายในศูนย์อาชีพมูลนิธิออทิสติกไทย มีการดำเนินงานบริหารกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการประชุมวางแผน จากนั้นนำมาปฏิบัติ โดยมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อจะได้รู้ถึงปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีการประเมินผลตามแผนเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากที่สุด และสามารถนำผลที่ได้ ไปปรับปรุงแก้ไขได้ แต่ยังพบปัญหา คือ ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการอย่างครอบคลุม ยังขาดการประสานงาน การบริหารกิจกรรมบางอย่างไม่ชัดเจน ครูและผู้เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อีกทั้ง ยังขาดการนิเทศที่เป็นระบบและสม่ำเสมอ เน้นการประเมินผลที่ผู้เรียนแต่ไม่มีการประเมินผลด้านการบริหารจัดการ 2) ผลการพัฒนาและจัดทำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ พบว่า มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล และการปรับปรุงผลการดำเนินงาน โดยมีระบบสนับสนุน ได้แก่ การจัดบุคลากรที่มีความรู้และรับผิดชอบอย่างเพียงพอ การจัดสื่อสนับสนุนการเรียนรู้และเทคโนโลยีการสอนที่มีมาตรฐานและทันสมัย เพื่อการพัฒนาและต่อยอดสู่ทักษะพื้นฐานอาชีพได้ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะดวก ปลอดภัยต่อผู้เรียน รวมทั้งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน 3) ผลการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปสู่

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

การปฏิบัติ คือ จัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุนทรัพยากร ทั้งด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานที่ สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ที่หลากหลาย ผู้สอนได้รับการพัฒนา อบรมและมีการนิเทศในระหว่างการทำงาน ให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องในการสอนทักษะพื้นฐานแก่ผู้เรียน มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอตามตาราง และได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการประชุมชี้แจงครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจบทบาทของผู้เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้ คือ ในการเตรียมความพร้อม ควรมีการอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและมีเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้เรียน และควรมีทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการวัดประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายให้เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงโดยให้มีการกำกับติดตามที่สม่ำเสมอและสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง ควรมีกิจกรรมการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชมและรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และควรปรับปรุงให้มีการประเมินสรุปผลเป็นระยะ และนำผลเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสาธารณชน รวมทั้งนำข้อมูลที่เป็นจุดอ่อนมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ทักษะพื้นฐาน, การบริหารกิจกรรม, ออทิสติก, ความบกพร่องทางการเรียนรู้, ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย

Abstract

This research aims to (1) study the actual situation, (2) establish guidelines (3) study the result of implementing the guidelines and (4) study the recommendations, for administering of activities developing basic skills for students with autism, and students with learning disabilities in Autistic Thai Foundation. The research methods were mix methodology by group discussion and questionnaire. The sample group consisted of administrator and teachers. Research tools is a group discussion question, a suitability assessment form and data record form. Analyze the data using basic statistics and content analyze.

The results illustrate that 1) the actual situation on administering activities developing basic skills for students with autism, and learning disabilities, is based on systematic framework, step-by-step, starting with a meeting to define the plan for activities. Furthermore, the plan has been subsequently implemented, by advertisement, giving direction, and follow-up to be able to define the root causes, and provide the optimal and proper solutions as well as an evaluation of activities. After activities implemented, the results will be discussed for improvement to define the better plan and future implementation. Some issues found are lack of involvement in the planning step, unclear administering activities, lack of experiences from teachers/trainers on the activities. Moreover, lack of consistency on advertisement, and no implementation on improvement recommended are also the following issues.

2) The results on development and defining framework on administering activities developing basic skills for students with autism, and learning disabilities, show that there are 5 steps consisting of (i) planning and implementation, (ii) advertisement, giving direction and follow-up, (iii) evaluation, and (iv) development – supported by experts and responsible persons, supporting tools on modern education. This expects to standardize for future development on basic occupation and organize the learning environment i.e. comfortable, safety as well as a clear description on responsible persons. 3) The results shows that involvement of teachers from the beginning since planning, will get a full support physically, places, tools required. Teachers will also be improved - i.e. technical skills, and right attitude for providing educations. Moreover, cooperation among stakeholders will be smoother and faster. In parallel, students have also received a skill development in consistency according to scheduling, and actual practice. Therefore, with these results, another positive impact from outside which is from the meeting with all team members to have a full cooperation for a systematic framework and supports. 4) Recommendations are (i) trainings / coaching to teachers are required to have an enough and right knowledge, skills and attitude – to have the optimal solutions for students as individual. (ii) giving rewards to teachers to acknowledge good and bad; (iii) evaluation in right occasions – i.e. monthly / quarterly, and (iv) publish the results to get comments / feedbacks from public for the sustainable, future development.

Keywords: Basic Skills, Activity Management, Autistic, Learning Disabilities,
Thai Autistic Career Center

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมทุกระดับอย่างสันติสุข โดยผ่านรูปแบบของการศึกษา 3 รูปแบบที่บูรณาการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งการศึกษา ทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตลอดทั้งมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ อัจฉรา โปธิยานนท์ (2559:3) ที่ให้ความเห็นว่า การศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข

มูลนิธิออทิสติกไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เตรียมความพร้อมด้านอาชีพ การฝึกอาชีพ จึงจัดตั้ง ศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 โดยร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตตลิ่งชัน จัดการเรียน

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

การสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งช่วยให้บุคคลออทิสติกได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเตรียมทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ทักษะการประกอบอาชีพในสถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระ รวมถึงการพัฒนาเป็นวิชาชีพเพื่อสังคม (มูลนิธิออทิสติกไทย, 2550:15) การจัดการศึกษาจัดในลักษณะแบบร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรคนพิการ และองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการอย่างมีระบบและครบวงจร โดยมุ่งปลูกจิตสำนึก และสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้สังคม ชุมชน ตระหนักถึงศักยภาพที่แตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงสิทธิที่เท่าเทียม โดยเน้นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนทำงานร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรอื่น (จินดา นามโพธิ์ชัย, 2551:19)

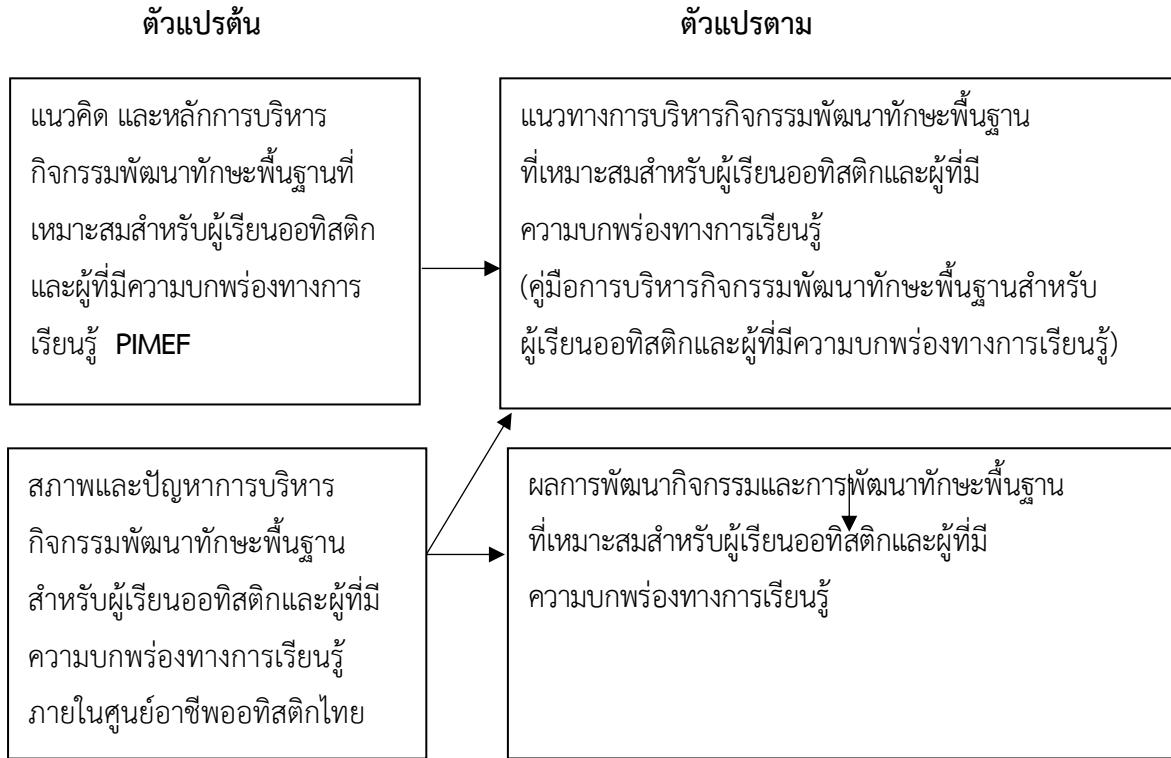
การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนฯ ต้องอาศัยความเอาใจใส่และพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวมเพื่อให้ได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนการส่งเสริมอัจฉริยภาพตามความถนัดและความสนใจซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง การจัดศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการเป็นแนวทางหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในระบบ นอกระบบ และยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเป็นการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ขั้นสูงและมีพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพต่อไป (สิรินันท์ สุรไพฑูรย์ แซ่ฝูง, 2558 :5) รวมทั้งการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมเพื่อให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ภายใต้บริบทที่หลากหลาย (ปัทมา บุญตันบุตร, 2546:38). การศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาและส่งผลให้ผู้เรียนออทิสติกและผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภายในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย
2. เพื่อจัดทำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอและการปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีกรอบแนวคิด ดังเสนอในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีกรอบการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภายในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย รวมจำนวน 10 คน

เครื่องมือ คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 คน

เครื่องมือ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางฯและคู่มือ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยประเมินความเหมาะสมของแนวทางฯและการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองผู้เรียนฯ ในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย รวมจำนวน 10 คน
เครื่องมือ คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับผลการนำแนวทางการฯ และคู่มือฯ ไปใช้

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาข้อเสนอแนะและการปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนออทิสติกและผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครอง ในศูนย์อาชีพออทิสติกไทยรวม จำนวน 10 คน

เครื่องมือ คือ แนวคำถามการสนทนา

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ การสนทนากลุ่ม พบว่า มีการวางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนฯ ในศูนย์อาชีพออทิสติกไทยแต่มีปัญหาในด้านการวางแผน คือ ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการอย่างครอบคลุมทุกกลุ่ม ยังขาดการประสานงาน ขาดการแบ่งงานที่เป็นระบบ การทำความเข้าใจและนิเทศติดตามระหว่างการจัดการเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องทำในศูนย์อาชีพออทิสติกไทย ในด้านการนำไปปฏิบัติ ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมบางอย่าง ไม่ทราบว่ามีแผนหรือโครงการอะไรที่ได้รับมอบหมายและยังขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกอีกทั้ง ยังไม่มีการนิเทศกำกับติดตามที่เป็นระบบและสม่ำเสมอ เน้นการประเมินผลที่ผู้เรียนแต่ไม่ได้ประเมินผลด้านการบริหารจัดการ และในด้านการนำผลการประเมินไปปรับปรุงไปใช้ ครูไม่ทราบว่าการนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างไร

2. ผลการจัดทำร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแนวทางฯ และคู่มือฯ พบว่า ในภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางในการบริหารฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการประชุมวางแผน (Plan: P) การบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานโดยครูผู้สอนมีส่วนร่วม ระบบสนับสนุนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ มีการจัดสื่อสนับสนุนการเรียนรู้และเทคโนโลยีการสอนที่ทันสมัย และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปลอดภัย ส่วนบทบาทของผู้เกี่ยวข้องมีระดับความเหมาะสมมากที่สุดทุกรายการ ส่วนคู่มือฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนความเหมาะสมเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ มีการแสดงขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดอย่างเป็นระบบ คำชี้แจงเข้าใจง่าย ความเหมาะสมของการใช้ภาษา มีเอกสารอ้างอิงหรือบรรณานุกรมครบถ้วน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะจากการสนทนา

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

กลุ่ม คือ ควรมีการชี้แจงและตอบข้อสงสัยแก่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจขั้นตอนและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องตลอดจนกำหนดแนวทางการสนับสนุนให้ศูนย์อาชีพอาชีวศึกษาไทยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงจากผลการศึกษาค้นคว้าได้แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ขั้นตอนการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan: P) การนำแผนไปปฏิบัติ(Implementation: I) การนิเทศ กำกับติดตาม (Monitoring: M) การประเมินผล (Evaluation: E) และการนำผลไปปรับปรุง (Feedback: F) 2) ระบบสนับสนุน และ 3) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ส่วนคู่มือที่พัฒนาขึ้น มีเนื้อหาสำคัญประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง สารบัญ บทที่ 1 บทนำ เป็นการอธิบายความสำคัญและความเป็นมาของแนวทางฯ แนวคิดและหลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เงื่อนไขในการนำแนวทางฯไปใช้ บทที่ 2 องค์ประกอบของแนวทางในการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ บทที่ 3 ตัวชี้วัดแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งบรรณานุกรม และภาคผนวก ซึ่งประกอบด้วย ใบความรู้และเอกสารที่เกี่ยวข้องและรายละเอียดอื่น ๆ

3. ผลการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปสู่การปฏิบัติ ปรากฏดังนี้

1) ขั้นตอนการประชุมวางแผน (Plan: P) การบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานโดยครูผู้สอนมีส่วนร่วม มีผลให้ครูผู้สอนร่วมจัดทำแผนการพัฒนาผู้เรียนโดยจัดทำโครงการพัฒนาทักษะต่าง ๆ กิจกรรม การวางแผนระดมทรัพยากรและจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนบริหารจัดการเรื่องบุคคลให้เพียงพอต่อการดูแลผู้เรียนให้ครอบคลุมและทั่วถึงโดยจัดทำตารางสอนให้สามารถบูรณาการรายวิชาและเชื่อมต่อกับงานอาชีพได้ดีกว่าตอนที่ยังไม่มีแนวทางในการดำเนินงาน

2) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation: I) ครูผู้สอนปฏิบัติการประเมินทักษะพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดตารางกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้ครอบคลุม ตามที่ได้รับอนุมัติ ได้แก่ กิจกรรม และ สะท้อนผลการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมให้เป็นปัจจุบันเสมอ

3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม (Monitoring: M) และสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ เพื่อเสริมพลังให้มีประสิทธิผล คณะกรรมการบริหาร ได้นิเทศและกำกับกิจกรรมตามโครงการที่อนุมัติแล้วและได้นิเทศกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับความสอดคล้องตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ตลอดจนความหลากหลายของกิจกรรมและได้สนับสนุนทรัพยากรตามที่ครูผู้สอนได้ขออนุมัติไว้ ได้แก่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐาน โดยหาสื่อ ที่สนับสนุนการรับรู้จากการมองเห็น เช่น วัตถุของจริง วิดีทัศน์ โทรทัศน์ ยูทูป อินเทอร์เน็ต โปรเจคเตอร์ รูปภาพ รูปถ่าย เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาและต่อยอดไปสู่ทักษะพื้นฐานอาชีพต่อไป

4) การประเมินผล (Evaluation: E) การดำเนินงานตามแผนฯ ที่กำหนด ครูผู้สอนได้จัดทำรายงานการดำเนินงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมตามโครงการฯที่ได้วางแผนไว้เสนอต่อผู้บริหารซึ่ง

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

คณะกรรมการบริหารได้มีการประเมินผลเชิงประจักษ์เพื่อประเมินความสอดคล้องกับรายงานของครูผู้สอนแล้ว สะท้อนผลร่วมกับครูผู้สอน

5) การปรับปรุงผลการดำเนินงาน (Feedback: F) จากการประชุมและสะท้อนผลการดำเนินงาน ทำให้ทราบจุดอ่อนและประเด็นที่น่าไปสู่การพัฒนา ซึ่งครูผู้สอนและคณะกรรมการได้นำมาวางแผนและจัดทำ โครงการพัฒนาในปีการศึกษาถัดไปรวมทั้งจัดทำข้อสรุปและรายงานผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) เมื่อนำแนวทางฯและคู่มือการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานไปใช้พบว่า ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานที่ในการทำกิจกรรม มีจัดหาสื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย บุคลากรผู้สอนได้รับการพัฒนาอบรมและมีการนิเทศชี้แจงในระหว่างการทำงานทำให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องในการสอนทักษะพื้นฐานผู้เรียน มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องได้สะดวกและรวดเร็ว ขึ้นเนื่องจากการสื่อสารมากขึ้น ผู้เรียนได้รับฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอตามตาราง และได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้มีทักษะ เพิ่มขึ้น

7) เมื่อนำแนวทางฯและคู่มือฯ การบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้ ได้มีการประชุมชี้แจงครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ ทำให้ได้รับความร่วมมือ ในการปฏิบัติตามขั้นตอนเป็นอย่างดี และการสนับสนุนทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาข้อเสนอและการปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ นำไป ปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ควรมีการเตรียมความพร้อม ได้แก่ การอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการประเมินความสามารถของผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตลอดจนการจัด กิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้เรียนฯ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน คือ ควรมีการกำกับติดตามที่สม่ำเสมอและสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ทุกครั้งและควรมีกิจกรรมการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชม รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนและ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และในการประเมินผลการดำเนินงาน ควรมีการประเมินสรุปผลเป็นระยะ ทั้ง ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้เรียน และกระบวนการบริหารจัดการ ควรนำข้อมูลที่เป็นจุดอ่อนมาปรับปรุงพัฒนาการบริหาร จัดการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสาธารณชน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ พบว่า ปัจจุบันภายในศูนย์ อาชีพพอพิศศึกษาไทยมีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านงานพื้นฐาน กิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทำงาน กิจกรรมด้านงาน วิชาการ และกิจกรรมพิเศษและตามกลุ่มสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2556:10) ที่ได้กำหนดโครงสร้าง หลักสูตรไว้ 2 กลุ่มทักษะใหญ่ ๆ คือ กลุ่มทักษะพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

ทักษะภาษาการสื่อสาร ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม ทักษะทางสติปัญญาและกลุ่มทักษะจำเป็นเฉพาะ ความพิการหรือทักษะจำเป็นอื่นๆ สภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานๆ มีการประชุมและวางแผนงาน เพื่อให้กิจกรรมที่จะจัดมีประสิทธิภาพมากที่สุด ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำตัวกิจกรรมที่ได้วางแผนเสร็จ และนำมาปฏิบัติ โดยแยกไปตามตัวกิจกรรมของแต่ละคนได้รับผิดชอบ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามสายงานที่ได้รับผิดชอบ เพื่อจะได้รู้ถึงปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีการประเมินผลตามแผนที่ได้จัดทำขึ้นทั้ง IEP IIP เพื่อให้การวัดประเมินผลมีประสิทธิภาพมากที่สุด และสามารถนำผลที่ได้ นำไปปรับปรุงแก้ไขได้ และประชุมร่วมกันถึงผลที่ได้ และในส่วนที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุง วางแผนร่วมกันใหม่ เพื่อให้กิจกรรมที่ได้ทำให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2545: 43-47) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ โดยใช้ “วงจรเดมมิง” หรือ “วงจร PDCA” ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปรับปรุง (Act) และสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554: 9) ที่กล่าวถึงกระบวนการทำงานเชิงระบบ (PDCA) ว่าเป็นวงจรบริหารงานคุณภาพ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ คือ ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการอย่างครอบคลุมทุกกลุ่ม ยังขาดการประสานงาน การบริหารกิจกรรมบางอย่างไม่ชัดเจน ขาดการทำความเข้าใจกับครูและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการนิเทศที่เป็นระบบและสม่ำเสมอ เน้นการประเมินผลที่ผู้เรียนแต่ไม่ได้มีการประเมินผลด้านการบริหารจัดการ และเมื่อมีประเมินแล้วครูไม่ทราบว่าจะนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างไร ขัดแย้งกับ นิยามของคำว่า การบริหารการศึกษา ของ ถวิล เกษสุพรรณ (2552 : 32) และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ(2542: 6) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

2. ผลการจัดทำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางฯ และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับปรุงจนได้แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ

1) ขั้นตอนการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล และการปรับปรุงผลการดำเนินงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระบวนการบริหารงานเชิงระบบ (PDCA) ซึ่งเป็นวงจรบริหารงานคุณภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 9) ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนรอบต่อไป

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

วิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุง จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด ทั้งนี้อาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กๆ น้อยๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

2) ระบบสนับสนุน มี 3 ประเด็น คือ การจัดบุคลากรที่มีความรู้และรับผิดชอบเพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างถูกต้องและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ การจัดสื่อสนับสนุนการเรียนรู้และเทคโนโลยีการสอนที่ทันสมัย จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานเพียงพอ จัดหาสื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาและต่อยอดไปสู่ทักษะพื้นฐานอาชีพต่อไป และและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะดวก ปลอดภัย ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรัชญา เวสาร์ชช (2554: 34) ที่กล่าวว่า สังคม เศรษฐกิจสภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยี เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อ ความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็น ประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

3) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง 3 ประเด็น ได้แก่ บทบาทของครูผู้สอน โดย ครูเป็นผู้เตรียมการสอน จัดการเรียนรู้ ประเมินผลและรายงานผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2552) ที่กล่าวว่า การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ส่วนบทบาทของผู้ปกครองนั้น คือให้ความร่วมมือ กระตุ้นเตือนผู้เรียนและสนับสนุนปัจจัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2558: 7) ที่กล่าวว่า หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำ ชุมชน ประชาชน ชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยบทบาทของผู้บริหาร คือ การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนทรัพยากร ในการฝึกทักษะพื้นฐานที่มีคุณภาพมาตรฐาน สนับสนุนอาสาสมัครช่วยสอน ทักษะพื้นฐานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในสนับสนุนงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ที่ต้องใช้ในการฝึกทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ คูนท์ซ์ และโอดอนเนล (Koontz and Odonell. 2001 : 297) ที่แสดงให้เห็นว่างานในหน้าที่ของผู้บริหาร คือ การวางแผน การจัดองค์การให้ดำเนินการไปได้ด้วยดี โดยสนับสนุนให้มีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุม กำกับ ติดตามตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

3. ผลการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ครูผู้สอนรับรู้และได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการดำเนินการบริหารตั้งแต่จัดทำแผนการพัฒนาผู้เรียน การวางแผน ระบุทรัพยากรและจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ มากขึ้นตลอดจนบริหารจัดการเรื่องบุคคลให้เพียงพอ ครูผู้สอนมีการประเมินทักษะพื้นฐานของผู้เรียนและจัดตารางกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล รวมถึงสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมให้เป็นปัจจุบันเสมอ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ได้นิเทศและกำกับกิจกรรมตามโครงการและกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานซึ่งสอดคล้องตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ตลอดจนความหลากหลายของกิจกรรม และได้สนับสนุนทรัพยากร เพื่อสนับสนุน

ให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาและต่อยอดไปสู่ทักษะพื้นฐานอาชีพต่อไป ซึ่งจากการดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าว เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสอดคล้องกับที่ปรัชญา เวสารัชช์ (2554: 35) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในการนำแนวทางและคู่มือการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้พบว่า ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานที่ในการทำกิจกรรม มีจัดหาสื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย บุคลากรผู้สอนได้รับการพัฒนาอบรมและมีการนิเทศชี้แจงในระหว่างการทำงานทำให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ถูกต้องในการสอนทักษะพื้นฐานผู้เรียนฯ มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นเนื่องจากมีการสื่อสารมากขึ้น ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอตามตาราง และได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้มีทักษะเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการนำหลักสูตรไปใช้ อธิบายโดยวิชัย วงษ์ใหญ่ (2552:3) ว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่จะแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกิจกรรม โดยกิจกรรมที่สำคัญที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอน หรือ อาจกล่าวได้ว่า “การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้” ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการนำแนวทางและคู่มือไปใช้ ซึ่งผู้ใช้จำเป็นต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจก่อน จึงจะเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน

4. ผลการศึกษาข้อเสนอและการปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ พบว่า ในการเตรียมความพร้อมเพื่อนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้ ควรมีการอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ระบุในแนวทางฯ ให้ชัดเจน รวมทั้งพัฒนาให้ครูมีทักษะและมีเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้เรียน ควรอบรมให้ครูมีทักษะในการประเมินและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนฯ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร หวานเสร็จ (2548:27) ที่ได้ศึกษาสภาพบริบทในการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลออทิสติก พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติกที่เหมาะสม แนวทางในการจัดการศึกษา คือ ควรให้ความรู้โดยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับลักษณะบุคคลออทิสติก รวมทั้งวิธีการช่วยเหลือทางสื่อโทรทัศน์ เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด จัดทำวีดิทัศน์ เอกสารคู่มือต่างๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการผู้เรียน การ เฝาระวัง การคัดกรอง วิธีการให้ความช่วยเหลือบุคคลออทิสติกแก่บุคคลทั่วไปอย่างต่อเนื่องและ ควรกำหนดเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษไว้ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองควรนำบุคคลออทิสติกเข้าสู่โรงเรียนทั่วไป โดยเร็วก่อนอายุ 4 ปี เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อสารซึ่งเป็นจุดอ่อนของบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่

ในการดำเนินงานนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้ ควรปรับปรุงโดยให้มีการกำกับ ติดตาม ที่สม่ำเสมอและสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกครั้งและควรมีกิจกรรมการ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

เสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชม รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และควรปรับปรุงให้มีการประเมินสรุปผลเป็นระยะ ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางและเมื่อสรุปรายงานผล ควรนำข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนและระบบการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง นำผลที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน และ กระบวนการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับคำฮิวเวิร์ด และออร์ลานสกี (Heward and Oriansky 1980:29) ที่ให้กล่าวถึงการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษว่าสิ่งสำคัญ คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อ วัสดุอุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอนและความช่วยเหลืออื่นๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคล การติดตามผลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถพึ่งพาตนเองและดำเนินชีวิตอิสระได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ในการนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนฯ ไปใช้ ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อน โดยการอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการประเมินความสามารถของผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีเจตคติที่ถูกต้องต่อผู้เรียนฯ

2. ควรมีการกำกับติดตามการดำเนินงานที่สม่ำเสมอและสะท้อนผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกครั้งและควรมีกิจกรรมการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชม รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

3. ในการประเมินผลการดำเนินงาน ควรมีการประเมินสรุปผลเป็นระยะ ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และ กระบวนการบริหารจัดการ ควรนำข้อมูลที่เป็นจุดอ่อนมาปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสาธารณชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้เพิ่มเติมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทอื่นเพื่อให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสามารถประกอบอาชีพได้

2. ควรพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติกเพิ่มขึ้น โดยร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ควรศึกษาอนาคตภาพในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนออทิสติกและผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทั้งด้านการดำเนินชีวิตและอาชีพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจในอนาคต

บรรณานุกรม

จินดา นามโพธิ์ชัย. (2551). *สภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

- ถวิล เกษสุพรรณ. (2552). การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบล เขต 5. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปัทมา บุญตันบุตร. (2546). การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติกที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาวิตา ธราศรีสุทธิ. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มูลนิธิออทิสติกไทย. (2550). คู่มือการช่วยเหลือผู้เรียนออทิสติก (วัยแรกพบ) สำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทไบส์ แอนด์ พรีน จำกัด
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). หลักสูตร: Curriculum. ค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563 ค้นจาก <http://www.curriculumandlearning.com/upload/>
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). คุณภาพคือการบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สมพร หวานเสรีจ. (2548). รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพบริบทในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก. ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2556). คู่มือหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ พุทธศักราช 2556. กรุงเทพมหานคร. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
- _____. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่ม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558. กรุงเทพมหานคร. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
- สิรินันท์ สุรไพฑูรย์ แซ่ฝูง. (2558). การพัฒนาหลักสูตรพื้นฐานอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติก. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัจฉรา โปธิยานนท์. (2559). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Hillier, Asileigh. (2007). *A Social and Vocational Skills Support Program for Adolescents And Young Adults on the Autism Spectrum*. University of Massachusetts Lowell.
- Koontz, H and Odonnell, C. (2001). *Essentials of Management*. New York: McGraw-Hill.
- L PerryLattimore and Marsha B Parsons. (2005). *Enhancing Job-Site Training of Supported Workers with Autism: A Reemphasis on Simulation*. Retrived on October 17, 2005.